

VZDĚLÁVACÍ MATERIÁL

k řemeslnému kurzu

Adventní vazba

v rámci projektu **PODNIKÁNÍ A LIDOVÁ ŘEMESLA NA VENKOVĚ**

Realizátor projektu: *Farmářské centrum VLTAVA, o.s.*

Organizátor projektu: *OS Tatrmani*

datum konání: *27. listopadu 2010*

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

Vánoce jsou svátky klidu, míru a pohody. Vánoce jsou v křesťanské tradici oslavou narození Ježíše Krista. Spolu s Velikonocemi a Letnicemi patří k nejvýznamnějším křesťanským svátkům. Slaví se od 25. prosince do první neděle po 6. lednu. Již ve 3. století někteří křesťanští teologové uvádějí 25. prosinec jako datum Kristova narození, oslava tohoto narození je dosvědčena poprvé v Římě kolem roku 336. Všeobecně se Vánoce v církvi slaví od 7. století. V Česku je však za vrchol Vánoc považován Štědrý den, 24. prosinec, coby předvečer samotné slavnosti. Do Vánoc je někdy zahrnována i doba adventní, která Vánocům předchází. K Vánocům se pojí nejrozličnější tradice, k nimž se řadí vánoční stromek, jesličky (betlém), vánoční dárky, které nosí Ježíšek, či vánoční cukroví. Některé z těchto tradic pocházejí již z předkřesťanských dob a souvisí s oslavou slunovratu, který na tyto dny též připadá. V současné době se však původní, náboženský význam Vánoc vytrácí a Vánoce se považují i za jeden z nejvýznamnějších občanských svátků.

Slovo Vánoce pochází ze staroněmeckého wāhnachten (dnes Weihnachten), složeného z wīha- (světit) a Nacht (noc). Jiné vysvětlení, které však nemá oporu v dokladech a je tedy "lidovou" etymologií, je z výrazu dvě noce, který označoval období, kdy noc trvala jako dvě.

Přípravu na samotné Vánoce představuje **advent**, období čtyř týdnů před Vánoci. První adventní neděle (připadající na neděli mezi 27. listopadem a 3. prosincem) označuje počátek křesťanského roku. Čtyři adventní neděle bývají někdy označovány postupně jako železná, bronzová, stříbrná a zlatá, ovšem tato označení nemají s křesťanskou tradicí nic společného, mají čistě komerční význam, spojený s předvánočními nákupy dárků. V průběhu adventu mají svátek někteří důležití svatí, např. sv. Ondřej (30. listopad), sv. Barbora (4. prosinec), sv. Mikuláš (6. prosinec) a sv. Lucie (13. prosinec).

Štědrý večer ještě nepatří do křesťanských Vánoc. Končí jím Advent a také postní období. Štědrovečerní večere má proto slavnostní ráz, ačkoli je ještě složena z postních jídel. Následující půlnoční mše je pak v podstatě pozůstatkem noční vigilie, která původně předcházela všem významným křesťanským svátkům.

Samotné **vánoční svátky** začínají dnem narození Páně 25. prosince, (Boží hod vánoční, v občanském kalendáři označený jako „1. svátek vánoční“). 26. prosince se slaví „2. svátek vánoční“, svátek sv. Štěpána prvomučedníka.

Slavnost Zjevení Páně (též **svátek Tří králů**) se slaví 6. ledna. Podle tradice se toho dne přišli poklonit právě narozenému Ježíšovi do Betléma mudrci od východu a přinesli mu dary. Tradice později udělala z mudrců krále a stanovila jejich počet na tři. Neděli následující po slavnosti Zjevení Páně se slaví Křest Páně, kdy vánoční období v rámci církevního roku končí.

Ne všichni křesťané však Vánoce slaví – například v 17. století byly v Anglii a některých amerických koloniích vánoce kvůli možnému pohanskému původu zakázány; podobně někteří fundamentalističtí křesťané Vánoce neslaví ani dnes, například Svědci Jehovovi. Přímo z Bible totiž nelze slavení Vánoc obhájit. Dle dochovaných citací z evangelií Ježíš Kristus své učedníky nikdy nevyzýval k jakékoli oslavě jeho narození.

ADVENT

Doba přípravy na Vánoce se nazývá ADVENT. Toto označení pochází z latinského slova "adventus", což znamená příchod. Je to doba očekávání příchodu Páně, narození Ježíše Krista. Každoročním prožíváním adventu a slavením adventní liturgie církev zpřítomňuje očekávání starozákonních proroků, kteří připravovali lidstvo na příchod Mesiáše. Tím, že se věřící vžívají do atmosféry této dlouhé přípravy na první příchod Vykupitele, ožívují zároveň touhu po jeho druhém příchodu na konci časů, ale rovněž do svého vlastního života.

První začátky slavení adventu se objevují v jižní Galii a ve Španělsku koncem 4. století. Od 12. do 13. století se stal advent začátkem nového liturgického roku, který do té doby začínal Vánocemi.

Adventní doba trvá čtyři neděle církevního roku a končí 24. prosince, dnem narození Páně. Adventní doba byla dobou postní, dobou střídmosti, provázena mnohými zákazy. Přestalo se tančit a nekonal se svatby. Přesto měli lidé tento čas rádi. Zahrnoval několik pěkných svátků, které poněkud zkrátily dobu čekání a příprav na svátek neočekávanější – Štědrý den.

Každé adventní ráno chodili dospělí i děti na jitřní bohoslužby zvané „roráty“. Zpívali při nich písně, z nichž úvodní začínala slovy „Rorate caeli ...“ („Rosu dejte nebesa shůry“), a odtud tedy název mše. V kostelních lavicích si lidé prosvěcovali tzv. rorátními svíčkami, půvabnými dílky vosku, do nichž byl zapuštěn knot. Měli nejrůznější tvary. Nejoblíbenější byly modlitební knížky a věnečky s drobným kvítím a ozdůbkami z barevného vosku.

Za dlouhých zimních večerů se naši předkové scházeli ke společné práci – předení a draní peří. Čas si krátili a zpříjemňovali zpěvem, různými hrami, Vyprávěním pohádek a smutných i veselých příběhů.

První adventní neděle

Datum první adventní neděle je pohyblivé. Je to proto, že poslední adventní neděle - čtvrtá - připadá vždy na neděli před 25. prosincem (který je hlavním vánočním svátkem). A protože 25. prosinec je každý rok v jiném dni v týdnu, tak i 1. adventní neděle má každý rok jiné datum. Advent vždy trvá do půlnoci dne 24. 12. ("štědrý večer" je vigilie - předvečer hlavního vánočního svátku). Někdy se proto stává, že poslední adventní neděle může připadnout i na Štědrý den. V takovém roce trvá advent vlastně jen tři týdny, i když má čtyři adventní neděle.

ADVENTNÍ VĚNEC

Hlavním symbolem Adventu je: **adventní věnec**. Adventní věnec patří k nejznámějším symbolům předvánočního času. Je symbolem vítězství a královské důstojnosti. Podle Bible je projevem radosti, úcty a vítězství. Adventní věnec je holdem tomu, kdo je očekáván a kdo zároveň přichází jako vítěz, král a spasitel - Ježíš Kristus. Rozlévající se světlo z hořících svící symbolizuje přicházejícího Krista, který rozptyluje temnotu a strach, neboť on je "Světlo světa". Každému, kdo věrně a s láskou vyhlíží příchod Páně, bude předán věnec spravedlnosti, vítězný věnec života. Adventní věnec je tradiční symbol Vánoc sloužící k symbolickému odpočítávání čtyř týdnů adventu. Obvykle má podobu věnce z jehličnatých větví ozdobeného 4 svícemi. Každou adventní neděli se zapaluje další svíčka. Svíček může být ale i více, v závislosti na zvyklostech a trendech. Svíce mohou být různě vysoké, různých barev, symetricky, nebo asymetricky rozmístěné. Klasické adventní věnce byly zavěšované na stuhách, v posledních letech (počátek 21. století) je nahradily věnce které se kladou přímo na svátečně upravený stůl.

Historie

Věnce ze zelených rostlin, stejně jako svíčky, byly zřejmě symbolicky používány v Evropě už před příchodem křesťanství. V zimním období nosili lidé do svých příbytků čerstvé zelené větve a tím poskytovali příjemné bydlení dobrým duchům. Holé věnce ze slámy odháněly zlé duchy a tím zajišťovaly požehnání. Zelené rostliny a svíčky symbolizují život v protikladu k okolní studené zimě. Podle některých teorií byl v předkřesťanské době symbolicky využíván i věnec v té podobě, kterou má dnes věnec adventní, a křesťanstvím byl přímo převzat někdy okolo šestnáctého století.

Podle jiných teorií byla tradice adventního věnce založena až v století devatenáctém v Hamburku německým protestantským teologem Johannem Hinrichem Wichernem (1808-1881), zakladatelem školy pro chudé děti. V roce 1839 poprvé pověsil tento kněz před vánoce nad dveře svého sirotčince dřevěný kruh se svícemi. Celkem po obvodu kruhu bylo 23 svící, 4 velké - bílé a 19 malých - červených, na každý den do Štědrého dne. Denně se zapalovala další svíčka, v neděli velká bílá, v ostatní dny malá červená. Pod něj umístil pokladničku, do níž mohli lidé házet peníze pro děti na Vánoce.

Zvyk se rozšířil nejdříve do německých protestantských sborů na severu země, potom v sousedních zemích, počet svící se ustálil na dnes používaných čtyřech či pěti. Dnes se již objevuje i v rodinách pravoslavného vyznání. Pomocí emigrantů se dostal adventní věnec až do Severní a Jižní Ameriky.

Symboly

Svíčky a jejich světlo symbolizují světlo, které se v nejbližších rozsvěcuje v noci vánoční. Podle jiných výkladů byl věnec vždy (od románských dob) určen vítězi, tímto vítězem na temnotou je podle křesťanské víry Ježíš, jehož narození je v adventu očekáváno.

Je tradicí, že na adventním věnci svíčky jsou vždy zapalovány proti směru hodinových ručiček.

Kruhový věnec představuje Boží věčnost a jednotu, vzkříšení a věčný život. Stálezelené rostliny jsou symbolem života jako takového, nezničitelnosti, stálosti ve víře a také věčnosti.

Tradiční barva adventního věnce je však červená a zelená. Červená upomíná na krev Kristovu prolitou za spásu světa, obě barvy pak symbolizují život. Jako ozdoba se používají také jablíčka, od času ráje jsou plody života - kulaté jako věnec sám a dobré jako Boží přízeň.

Podle symboliky mohou být použity svíčky různých barev. V katolické církvi jsou nejoblíbenější barvy adventních svíček fialová a růžová. Historicky je podle křesťanské liturgie hlavní barva adventu fialová jako barva kněžského roucha. Je to barva důstojnosti, pokání a půstu, stejně jako barva přivítání příchodu krále (Ježíše Krista na svět). Podle jiné tradice mají být svíčky naopak červené a zlaté, červená jako připomínka Kristovy krve prolité za spásu světa, zlatá jako barva života a vítězství.

VÝROBA ADVENTNÍHO VĚNCE

Vyrobít si adventní věnec není nic těžkého. Potřebujete k tomu slámové nebo polystyrenové kolo a chvojí na jeho obalení, čímž si vytvoříte zelený korpus. Ten lze koupit už hotový. K připevnění ozdob a svící si připravte aranžérský drát a také pistoli se silikonovými náplněmi. A samozřejmě nesmí chybět svíčky, nejlépe s bezpečnostními kalíšky pod nimi, a ozdoby. Jejich výběr záleží jen na vás, ale nezapomeňte, že by měly ladit se stylem a barvami v místnosti. A pomoci mohou i trendy ve vánoční výzdobě.

Čtyři trendy ve zdobení

Naštěstí současné módní trendy jsou takové, že si vybere každý. Hodí se jak do moderních a minimalistických interiérů, tak třeba do starých klasických chalup. V trendech totiž existují čtyři základní směry.

- První z nich zdobí jemnost a elegance. Základem takových dekorací je smetanová barva, která přechází do tmavších, až čokoládových odstínů. Zjemnit ji lze i lososovým odstínem oranžové.
- Druhý trend je klasika, která zřejmě nikdy nevyjde z módy. Dominuje mu červená spolu se zelenou barvou chvojí. Svě místo tady mají třeba i kostkované stuhy.
- Nejnovější móda a zároveň tradice se potkávají ve třetím trendu, který preferuje fialovou barvu. Ta byla vyhlášena jako barva roku 2010, ale zároveň jde o klasickou liturgickou barvu vztahující se k adventu. Vyrobít ji totiž bylo v minulosti vzácností, a tak si ji lidé schovávali právě na tento sváteční čas. V roce 2009 převládala bílá barva, kombinovaná s tradičními vánočními odstíny: červenou, zlatou a stříbrnou. V roce 2008 byla moderní vánoční (i adventní) barvou černá, kombinovaná s bílou, nebo stříbrnou.
- Poslední trend, který oceníte, pokud trávíte Vánoce třeba na chalupě, je etno. Dominují mu hlavně dřevo a přírodní materiály, žádné blyštivé ozdoby u něj nečekejte.

ADVENTNÍ VĚNEC KROK ZA KROKEM

Nářadí

- nůžky na papír a zahradnické nůžky na stříhání chvojí
- Štípací kleště na drát
- K dozdobování event. tavná lepicí pistole

Materiál

- Slaměnou kruhovou podložku, nebo polystyrenový korpus.
- Chvojí - nejlépe takové, které po uschnutí neopadává (např. jedle, tuje, tis apod.)
- Železný vázací drát navinutý na cívce, nebo rezný vázací provázek.
- Čtyři svíčky. Barevnost se v současné době podřizuje interiéru, ve kterém věnec je. V kostelech se používají nejčastěji fialové, anebo tmavě červené.
- Pomůcky k upevnění svíček na věnec (silnější drát, hřebíky, nebo podložky pod svíčky).
- Stuhly.
- Rozličné přízdoby - malé šišky, ořechy, buráky, pecky, listy, křížaly, šípky, sušené plátky pomeranče, žaludy, kaštiny, skořice, badyán, perníčky, barevné větvičky okr. Keře, ostatní dekorační materiál (mašle) apod.

Všechny pomůcky se dají koupit v zahrádkářských centrech.

Základ

Jako základ k výrobě adventního věnce lze použít slaměný věnec, nebo je používán i polystyrenový korpus, nebo se dá koupit v květinářství florexový (zelená hmota) základ. Jsou doporučovány i vyschlé vlhké noviny, zmačkané do kruhu. K pokrytí základu lze použít zelený krepový papír nebo látku omotaný kolem připraveného kruhu. Běžný krepový papír při práci s mokrým chvojí dělá obvykle barevné skvrny, proto je vhodné použít dražší zahradnický krepový papír. Po odstrojení a odmotání chvojí lze základ věnce použít ještě několikrát. Odstrojení a odmotání chvojí je však téměř stejně pracné jako namotání vzhledného věnce a nazdobení.

Chvojí

Obvykle se používají větvičky z jehličnanů (ne borovice, nebo modřín) Velmi vhodná je jedle a smrk, dobře se pracuje s tisem, jalovcem a tují. Lze použít i různé větvičky listnatých dřevin (ne mahonii), nejlépe neopadavých a barevně stálých, jako je například břechtan. Dobře vypadá kombinace různých materiálů zimostrázu s jalovcem, tují nebo jinými jehličnany a jehličnanů vzájemně. Jedlové chvojí je jako základní materiál používáno profesionály nejčastěji. Nejlepší je jedle nobilis neboli vznešená, a to nejen kvůli krásnému stříbrnému nádechu, ale hlavně proto, že nepadá. V bytě tak vydrží krásná od začátku adventu až do Vánoc Všeobecně lze říci, že ještě více než na materiálu závisí výsledek na pečlivé přípravě materiálu (nastříhání) a práci s ním při namotávání na věnec.

Dekorace

Lze použít mašličky, pentličky, ovoce, větvičky, šípky, oříšky, růžičky, kusovou skořici, malé kouličky, šišky, jeřabiny, měděné andělské vlasy, umělé jmelí, minirůžičky, badyán, plátky citrónu, nebo plátky jiného sušeného ovoce a další přízdoby. Přízdoby lze je připevnit provázkem, drátem, lepidlem nebo tavnou pistolí.

Postup

1. Nastříháme si chvojí tak, aby větvičky měly mezi 10 a 15 centimetry.
2. Přiložíme první řadu větviček na korpus a spodní část větviček a korpus omotáme vázacím drátem tak, aby pevně držela (2x). Klademe asi 3ks po obvodu korpusu. Přiložíme další řadu větviček, tak aby se obě řady překrývaly a další řada zakryla především spodní část a opět ji omotáme drátkem. Drát utahujeme, aby větvičky nevypadávaly. Zakončíme podstrčením poslední řady pod první. Věnc by měl mít kompaktní tvar. Pozor na vyčnívající delší větévky!
3. Připravíme svíčky, do kterých zesponu zapícheme 2 asi 3cm nahřáté drátky a to tak, aby koukal aspoň 1,5 cm. Svíčky zapícheme do korpusu buď do kříže, nebo vedle sebe, nebo 3 u sebe a 4.samostatně, nebo 2 a 2... Svíčky lze na věnc připevnit i hřebíkem - hřebíkem propíchneme korpus zespoda a svíčku pak na hřebík jednoduše nabodneme.
4. Připravíme si 4 mašle, které umístíme buď ke svícce nebo mezi svíčky. Mohou se přilepit tavným lepidlem nebo navázat na drát. Mašle ladíme k barvě svíček.
5. Nakonec věnc přizdobíme (možnosti mezi svíčkami, pod svíčkami, ze strany i uvnitř kruhu, přes věnc...). Přízdoby nepravidelně opakovat složením do skupinek nebo přizdobit celý obvod, ale tak, abychom nezakryli všechnu chvoj. Jednotlivé ozdoby přichycujte na korpus silikonovou pistolí, je dobré je ještě zpevnit drátem. Pozor ale na velkou barevnost! Ideální je kombinovat ozdoby tón v tónu nebo matné a lesklé. U těch je prakticky vždy zaručeno, že dohromady budou ladit.

A jeden tip na úplný závěr, aby vám neopadalo chvojí: až budete mít korpus z chvojí hotový, postříkejte ho rozprašovačem na vodu, aby se tak chvojí nasáklo vodou. Potom chvojí postříkejte lakem na vlasy.

Domovní znamení

Ve stejném stylu lze vytvořit i domovní znamení, tedy věnec na vstupní dveře, ale tady je třeba si uvědomit, že tato dekorace musí vydržet mnohem více nárazů, protože s dveřmi se bouchá, je zde vystavena větru a nástrahám počasí.

Připevňovací háček je proto dobré ještě zajistit kartonem, aby lépe držel, stejně tak skleněné ozdoby raději nahradte plastovými. Mají větší šanci na přežití, pokud znamení spadne. Stejně tak klidně přidejte lepicího silikonu a ozdobu vždy několik vteřin přidržte, aby co nejlépe přilnula k nerovnému povrchu chvojí. Dekorace můžete jistit i použitím drátků.

I zde platí, že byste měli střídat různé velikosti, stejné barvy, případně kombinovat ozdoby matné a lesklé. Přitom na venkovní znamení se nebojte zvolit více lesklých ozdob, protože vlivem deště, sněhu a mrazu ztrácejí svůj lesk, tak aby nebylo znamení na Vánoce už smutné a bez jiskry.

BEZPEČNOSTNÍ RIZIKA - POŽÁRNÍ RIZIKA

Suché chvojí je vysoce hořlavé. Přízdoby jsou z hořlavého plastu, nebo slámy. Základ věnce, není-li zhotoven z vysoce hořlavého pěnového polystyrenu je ze slámy, která snadno, stejně jako jehličí nasákne voskem ze svíčky na věnci a stane se podobně hořlavou. Bezpečnostní rizika vyplývají také z obzvláště nebezpečného přístupu uživatele, který při manipulaci podceňuje na základě nezkušenosti z rizika práce s otevřeným ohněm.

Riziko požáru může být dále omezeno umístěním na vhodnou nehořlavou podložku, kterou může být široká porcelánová mísa, nebo talíř.

- svíčky na adventním věnci by měly mít miskou, aby se zabránilo jejich prohoření až k základu věnce,
- v blízkosti svíce by nemělo být nic hořlavého - ani nejrůznější hořlavé ozdoby,
- svíce by měly být zajištěny proti pádu či ulomení, v žádném případě se od zapálené svíce neodchází.